

DOHODNINA

Zakon o dohodnini prinaša pomembne prednosti gospodarstvu

Največja dohodninska reforma v zgodovini Slovenije prinaša gospodinjstvom okoli 250 milijonov evrov več razpoložljivih sredstev v 2022.

Bojan Ivanc, Analitika GZS

22. marca je pričela veljati novela Zakona o dohodnini (ZDoh-2Z), ki prinaša veliko novosti za davčne zavezance. Prvi osnutek zakona je bil sicer predstavljen že v prvi polovici leta 2021. Uporablja se za davčna leta, ki se začnejo od vključno 1. januarja 2022. Med ključnimi navajamo spremembe z največjim agregatnim učinkom na dohodninske zavezance in največjim pomenom za gospodarstvo.

Splošna olajšava – ključni del reforme

Splošna olajšava se zvišuje s 3.500 evrov na 7.500 evrov letno v prehodnem 3-letnem obdobju, in sicer za davčno leto 2022, v katerem bo splošna olajšava znašala 4.500 evrov, za davčno leto 2023, v katerem bo splošna olajšava znašala 5.500 evrov, ter za davčno leto 2024, v katerem bo splošna olajšava znašala 6.500 evrov. Na ciljno višino 7.500 evrov se bo prešlo v davčnem letu 2025. Splošna dohodninska olajšava se bo začela z inflacijo usklajevati po letu 2025, ko bo končano prehodno obdobje. Stopnja dohodnine v najvišjem razredu se že z letom 2022 zniža s 50 % na 45 %. Že za leto 2022 se s koeficientom rasti cen življenjskih potrebščin tudi uskladijo davčne osnove in temu primerno izračunajo zneski dohodnine. Lestvica za odmero dohodnine za leto 2022 bo objavljena v Pravilniku o določitvi usklajenih zneskov olajšav, enačbe za določitev olajšave in lestvice za odmero dohodnine

za leto 2022. Višja splošna olajšava in nova dohodninska lestvica se bodo pri plačah, ki so bile izplačane že pred uveljavitvijo zakona, upoštevale v informativnih izračunih dohodnine za leto 2022 (leta 2023), ko bo finančna uprava izplačala preplačila dohodnine. Sprememba lestvice bo zvišala mesečno neto plačo, pri povprečni bruto plači se bo neto plača zvišala za okoli 2 %.

Spremembe pri bonitetah

Bonitete so eno od področij, ki delodajalce odvrta od materialnega nagrajevanja zaposlenih, saj mora zaposleni nanje plačati socialne prispevke in dohodnino, kar je vsebinsko enako izplačilu plače v višini dodeljene bonitete. V zakonu je dodan člen, ki določa, da je vrednost bonitete nič, če delodajalec zagotovi delojemalcu osebno motorno vozilo na električni pogon za zasebne namene. S to spremembo se bo sčasoma povečalo število službenih vozil z električnim pogonom, kar je eden od ciljev zelene transformacije.

Več razpoložljivega prihodka potrošnikov, več vlaganj na kapitalskem trgu in spodbuda k boljšemu delovanju trga dela so ključne prednosti reforme.

Druga pomembna sprememba pri bonitetah je povezana z dodelitvijo pravice

zaposlenemu do nakupa oz. pridobitve delnic ali deležev v tej gospodarski družbi ali tej družbi nadrejeni družbi. V tem primeru je vrednost bonitete 65 % vrednosti (znesek primerljive tržne cene, zmanjšane za plačila, ki jih delojemalec plača delodajalcu), in sicer pod pogojem, da je delovno razmerje do dneva izvršitve pravice trajalo več kot eno leto in da se za to boniteto ne uveljavlja ugodnosti v zvezi s plačilom za poslovno uspešnost. Trenutek obdavčitve je dan, ko je pravica izvršena oz. dan, ko je delojemalec pridobil delnice oz. delež. Če zaposleni proda pravico do nakupa delnic ali deleža, pa se boniteta ugotavlja na dan prodaje te pravice.

Plačilo za poslovno uspešnost z ugodnejšo dohodninsko obravnavo

Z novo določbo se spreminja davčna obravnava plačila za poslovno uspešnost. To plačilo je še vedno vezano na kriterij poslovne uspešnosti, kar pomeni, da je lahko višina nagrade različna med zaposlenimi, vendar se ne obravnava več kot del plače za poslovno uspešnost po ZDR-1, saj se to plačilo po spremembi ZDoh-2Z lahko obravnava po tej točki tudi, če je izplačano v denarju ali v ugodnosti v navedeni (npr. v obliki delnic). Ohranja se pogoj, da je pravica do izplačila opredeljena v kolektivni pogodbi oziroma v splošnem aktu delodajalca. Odpravlja se pogoj enkratnega izplačila plačila za poslovno

uspešnost v davčnem letu, kar pomeni, da je lahko izplačano večkrat v letu. Spreminja se višina neobdavčenega dela, in sicer se upošteva, kar je za zavezanca ugodnejše, do višine 100 % povprečne mesečne bruto plače zaposlenih v Sloveniji oziroma 100 % povprečne mesečne bruto plače konkretnega delavca, vključno z nadomestili plač, izplačanih za zadnjih 12 mesecev pri delodajalcu. S to fleksibilnostjo se bistveno povečuje potencialni znesek obremenitve visokih izplačil nagrad nadpovprečno plačanim zaposlenim. Plačilo za poslovno uspešnost ostaja sicer obremenjeno s socialnimi prispevki.

Več olajšav za zaposlovanje pri kadrih, ki jih primanjkuje tudi pri fizičnih osebah

Širi se obseg olajšave za zaposlovanje in sicer na zaposlovanje oseb s poklici, za katere na trgu ni dovolj kadra glede na potrebe delodajalcev. Te določi minister, pristojen za delo. Višina olajšave oziroma znižanje davčne osnove v primeru zaposlitve takšne osebe se ne spreminja oziroma je določena v višini 45 % plače te osebe,

vendar največ v višini davčne osnove. Višji znesek olajšave (55 % plače osebe) je možno uveljavljati za zaposlovanje mlajših od 25 let, ki se prvič zaposlujejo.

Določeno je tudi povišanje olajšave za zavezanca, ki sprejme vajenca, dijaka ali študenta po učni pogodbi za izvajanje praktičnega dela v strokovnem izobraževanju z 20 % na 80 % povprečne mesečne plače zaposlenih v Sloveniji za vsak mesec izvajanja praktičnega dela posamezne osebe v strokovnem izobraževanju. Določa se nova olajšava za vlaganja v digitalno preobrazbo in zeleni prehod, in sicer v višini 40 % kvalificiranih vlaganj. Podrobnejše opredelitve bodo določene s podzakonskim aktom.

Manj obremenjen dohodek iz oddajanja premoženja fizičnih oseb

Odstotek priznanih normiranih stroškov pri ugotavljanju davčne osnove od dohodka iz oddajanja premoženja v najem se znižuje s 15 % na 10 % dohodka, doseženega z oddajanjem premoženja v najem. Vendar se na drugi strani znižuje stopnja dohodnine od dohodka iz

oddajanja premoženja v najem, in sicer s 27,5 % na 15 %. Od dohodka iz oddajanja premoženja v najem se tako od 1. januarja 2022 dalje dohodnina izračuna in plača od davčne osnove po 15-odstotni stopnji.

Pet let prej do neobdavčenega kapitalskega dobička

Dohodnine se ne plača od dobička iz kapitala, doseženega pri odsvojitvi kapitala po 15 letih imetništva, namesto dosedanjih 20 let. Spreminjajo se tudi stopnje dohodnine od dohodka iz kapitala (tj. od obresti, dividend in dobička iz kapitala) v obdobju prvih pet let. Stopnja dohodnine se znižuje s 27,5 % na 25 %. Po naši oceni bo to spodbudilo vlaganja na kapitalskem trgu. Zavezanci imajo možnost, da se odločijo, da se njihovi dohodki iz kapitala in dohodki iz oddajanja premoženja v najem obdavčijo z dohodnino sintetično, tj. skupaj z vsemi dohodki fizičnih oseb, ki se všttevajo v letno davčno osnovo (tj. dohodek iz zaposlitve, itd.), po progresivnih davčnih stopnjah in ob upoštevanju davčnih olajšav. Za to se bodo verjetno odločili tisti z nizkimi tekočimi dohodki. ■

